

**Pohjois-Savon sosiaalityön työkokous
13.4.2007**

Toimivia yhteistyökäytäntöjä

Projektipäällikkö Minna Kaija
"Suunnitelmallinen ja kuntouttava sosiaalityö" –
projekti

Projektiin osallistuvat kunnat

16.8.2006–15.1.2008

- Kuopio
- Iisalmi
- Suonenjoki

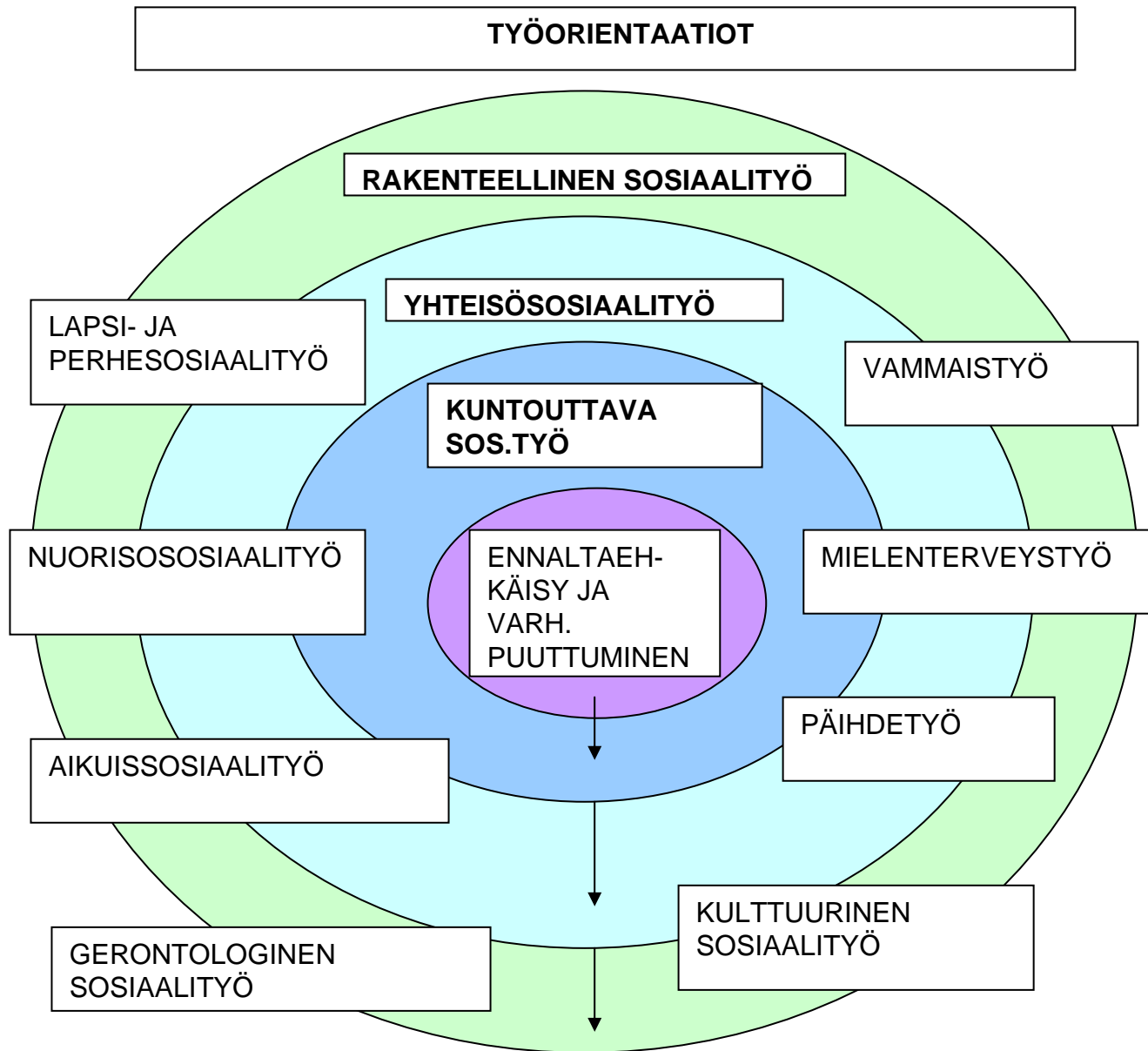

Projektin tavoitteet

- Sosiaalityön, erityisesti kunnallisen sosiaalityön, työkäytäntöjen kehittäminen kuntouttavaan ja asiakaslähtöiseen ja asiakkaan omia voimavaroja tukevaan suuntaan
- Sosiaalityöntekijöiden työolojen parantaminen, jaksamisen vahvistaminen ja sosiaalityön vetovoimaisuuden lisääminen
- Sosiaalityön tutkivan ja arvioivan työotteen kehittäminen ja paneutuminen vaikutusten arviointiin ja mittaamiseen

Lähde: Sosiaalityö hyvinvointipolitiikan välineenä 2015 toimenpideohjelma

Mitä kuntouttava sosiaalityö on?

Kuntouttava sosiaalityö on sosiaalityön lähestymistapa, jonka tavoitteena on parantaa asiakkaiden elämänhallintaa. Kuntouttavan sosiaalityön toiminta-alueita ovat ihmisten yksilöllisen selviytymisen esteet ja mahdollisuudet. Se on tavoitteellista, asiakaslähtöistä työskentelyä, jossa luodaan, palautetaan ja pidetään yllä asiakkaiden omaehtoisen selviytymisen, hyvän elämänlaadun ja elämänhallinnan edellytyksiä sekä ehkäistään syrjäytymistä.

(www.valt.helsinki.fi/sosnet/kunto/opinnot.htm.)

Kuntouttavalle sosiaalityölle olennaisia piirteitä ovat asiakaslähtöisyys, tavoitteellisuus ja asiakkaan vahvistaminen hänen omassa elämäntilanteessaan. Kuntouttava sosiaalityö perustuu asiakkaan ja sosiaalityöntekijän yhteiseen työskentelyyn, ja siinä pyritään ehkäisemään syrjäytymistä. Sen tavoitteena on saada aikaan muutos asiakkaan elämäntilanteessa tai toimintaedellytyksissä vahvistamalla hänen omaa toimintakykyään ja vastuunottoaan. Pääsääntöisesti kuntouttava sosiaalityö edellyttää asiakkaan omaa motivaatiota, mutta työskentelyyn velvoittaminenkin saattaa olla mahdollista. *(Ks. Kananoja 1997.)*

Kuntoutustyön tavoitteena on käynnistää muutoksia asiakkaan ajattelu- ja toimintatavoissa. *(Tuusa 2005, 44.)*

Kuntouttava sosiaalityö osana perussosiaalityötä

Kuntouttava sosiaalityö

- tukee asiakkaan autonomiaa ja kykyä toimia tavoitteellisesti, joten se ei huollollista sosiaalityötä.
- kiinnittää erityistä huomiota yksilöllisiin tarpeisiin, joten se ei ole byrokraatiatyötä.
- lähestyy erilaisia tietämisen ja asiantuntijuuden tapoja tasavertaisesti, arvottomatta, joten se ei ole "professiotyötä".
- vaatii aikaa ja pitkäjännitteistä työskentelyä, joten se ei ole akuuttityötä.
- edellyttää pääsääntöisesti asiakkaan omaa motivaatiota, joten se ei ole aktivointityötä.
- ei ole asiakkaan ohjaamista eteenpäin muihin palveluihin ilman tukea ja seuranta, joten se ei ole asiakasohjausta.
- edellyttää asiakkaan ja työntekijän kumppanuutta, yhdessä tekemistä, asiakkaan kuntoutumisen prosessissa, joten se ei ole yksinomaan palveluohjausta.
- edellyttää luottamusta ja tasavertaisuutta, joten se ei ole kontrollityötä.
- on paitsi kuuntelemista ja keskustelemista myös toimimista, joten se ei ole yksinomaan psykososiaalista työtä. (Eeva Liukko 2006)

Miksi kuntouttava sosiaalityö on kannattavaa myös rahallisesti?

- Mikäli sosiaalityöntekijä pystyy aktivoimaan/kuntouttamaan/edistämään noin 6 toimeentulotuen varassa olevaa asiakasta takaisin työmarkkinatuella, sairauspäivärahalla, eläkkeelle tai opiskelemaan: säästöä kertyy noin 30 000 e eli yhden työntekijän palkkarahat

Kuntouttava sosiaalityö perussosiaalityön ammattikäytäntönä

Lähde: Eeva Liukko (mukaeltu)

Ammattikäytäntö

Muutossosiaalityö

Työorientaatio

Kuntouttava sosiaalityö

Työmenetelmä

*Psykososiaalinen työ Palveluohjaus Verkostotyö
Sosiaalinen kuntoutus Aktivointisuunnitelma*

Työväline

*Verkostokartta Haastattelulomake Elämänpyörä
Sukupuoli Elämänviiva Mini-interventio Kortit
Prosessien kuvaukset Aikuisuusosiaalityön käsikirja*

Työtaito

*Dialoginen työote, ratkaisukeskeisyys, kriisityö,
päihdesosiaalityö, mielenterveystyö*

Erityispalvelut

- Velkaneuvonta
- Kuntouttava työtoiminta
- Työvoimahallinnon toimenpiteet
- Terveystieteiden palvelut
- Päihdehoito
- Työkyvyn arviointi
- Kuntoutustutkimus
- Järjestöjen toiminta
- Nuorten työpajat
- Psykiatriset palvelut
- Työtoiminta
- Sosiaaliset yritykset

Miksi ”suunnitelmallinen” sosiaalityö?

- Tulee lähelle Rostilan (2001) kirjassaan käyttämää käsitettä ”Tavoitelähtöinen sosiaalityö”
- Miksi?
  - tarkoitus terävöittää käsitystä suunnitelmallisesta tai tavoitelähtöisestä sosiaalityöstä
  - tärkeää asiakkaan kanssa tehtävä ”tavoitesopimus”

Prosessikuvauksia

PROSESSIKUVAUKSET / TEHTÄVÄLISTA

Anneli	pitkäaikaissairaat/vanhukset+laitoshoito, vaikeavammaiset, kotihoito, omaishoito
Annu	Sairaalasta kotiuttaminen
Arja/TYP	KELA/ammatillinen kuntoutus, Työhallinto, vakuutus- ja eläkelaitokset
Erja	edunvalvonta, välitystilitt
Helena, Suonenjoki	rikosseuraamusprosessi+sakot+YPK+sovittelu,
Katja	velkaselvittely/-saneeraus, hoitonojhaus/KPK, Päihdesäätio+Päpsy, päihdekäytön kartoitus, korvaushoito/ylläpito, "somaattiset" selvitykset
Marita	toimeentulotuki, vuokraträstit
Martti+Ulla	erityisryhmien asuminen
Miia	Aikuissos.työ+LS-työ(lastensuojeluilmoitus), turvakoti, vanhemmuuden tukeminen

Prosessikuvauksia jatkuu...

Minna	eläkeprosessi/ELMA/valitusprosessit, oikeusapu, kuolema
Minna ja Hekla	työkykyselvitykset, /KT+KTS,
Minna ja Helena	kriisityö, perheväkivalta
Pasi/TYP	työttömyyden kriteerit yms. termistö, "pudokkaiden" polku
Pirjo, Iisalmi	nuoret sosiaalityön asiakkaana
Päivi P. + Päivi T.	Opiskelu, pitkittyneet opinnot
Sanna H.+Niina+Virpi	AKSU+KUTY -prosessi
Sanna H.+Niina+Virpi+Katja	palveluohjaus
Sanna R.	Yrittäjät toimeentulotukiasiakkaina
Sirpa/TYP	SRK+kolmas sektori

Suunnitelmallinen työskentelymalli

Elämäntilanteen
kartoittaminen

Tavoitteiden
hahmottelu

Suunnitelman
laatiminen
-palvelusuunnitelma
-aktivointisuunnitelma

Suunnitelman
tarkistaminen

Sosiaalityön selvitys ja arvio -lomake, Palvelusuunnitelman
laatiminen

Sosiaalityön selvitys ja arvio lomake

AIKUISSOSIAALITYÖ SOSIAALITYÖN SELVITYS JA ARVIO

Teemat:

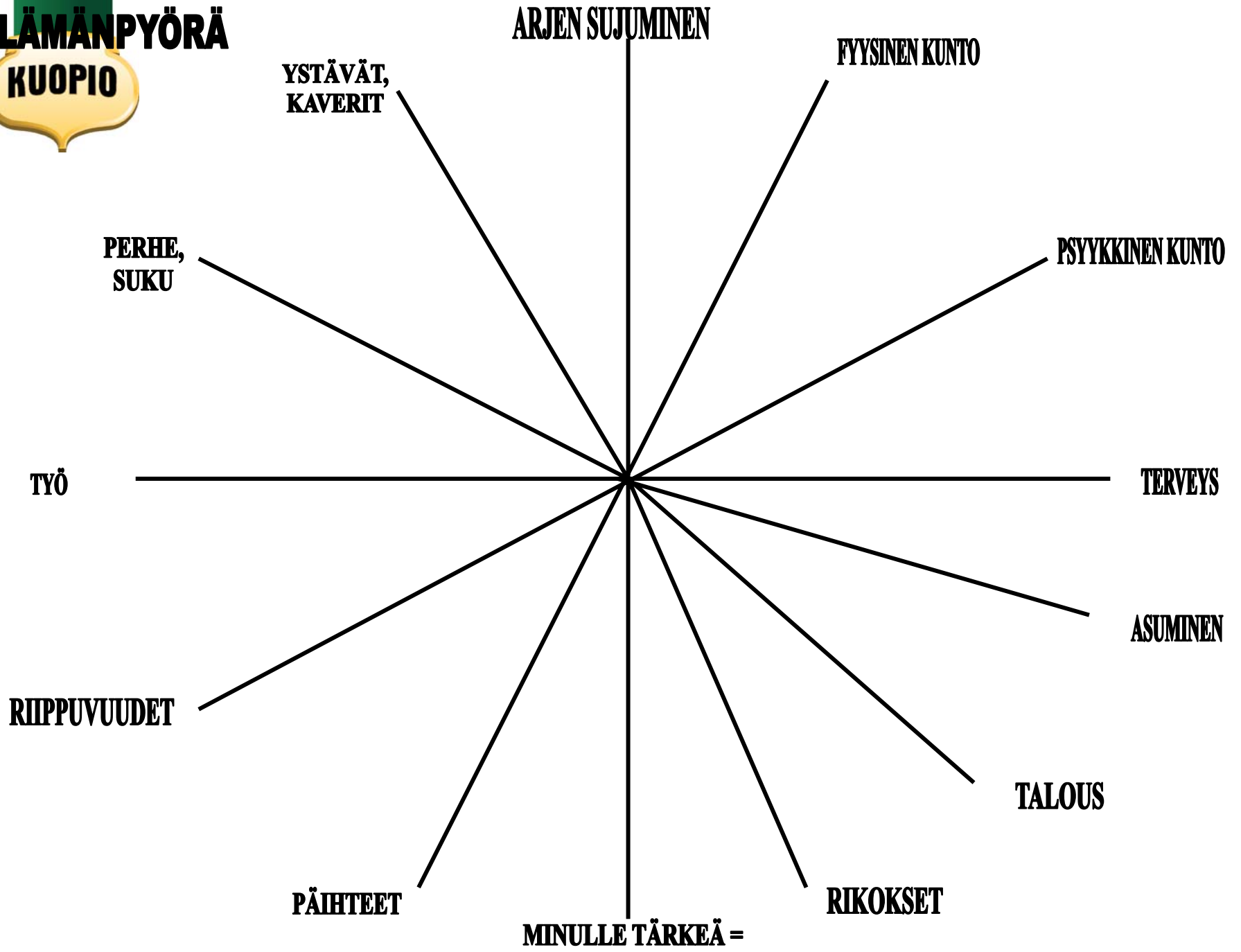
Perhetiedot, asuminen, koulutus, työ,
toimeentulo ja talous, velat, terveys,
päihteet, rikokset, ajankäyttö, palvelut,
huolen määrä, tulevaisuuden
suunnitelmat, tavoitteet, toimenpiteet,
jatkotoimet

Elämänpyörä

- Asiakastyön apuväline, haastattelun tueksi
- Asiakas voi piirtää viivan ja viiva voidaan piirtää myös myöhemmin esim. 6 kuukauden kuluttua ja verrata viivoja

ELÄMÄN PYÖRÄ

Aikuissosiaalityön käsikirja

1. Sosiaalityön määritelmä
2. Sosiaalityön eettiset periaatteet
3. Suunnitelmallinen ja tavoitteellinen sosiaalityö
  - eri työmenetelmät, dialogisuus, kortit, tulevaisuuden muistelu, ratkaisukeskeisyys,Sosiodynaaminen ohjaus
4. Kuntouttava sosiaalityö
  - 4.1 Sosiaalityön selvitys
  - 4.2 Palvelusuunnitelma
  - 4.3 Palveluohjaus
  - 4.5 Kuntouttava työtoiminta
5. Yleisiä ohjeita
  - Sairaus
  - Eläke
  - Kuntoutus (Kela, Työhallinto, Työeläke)
  - Kuolema jne.

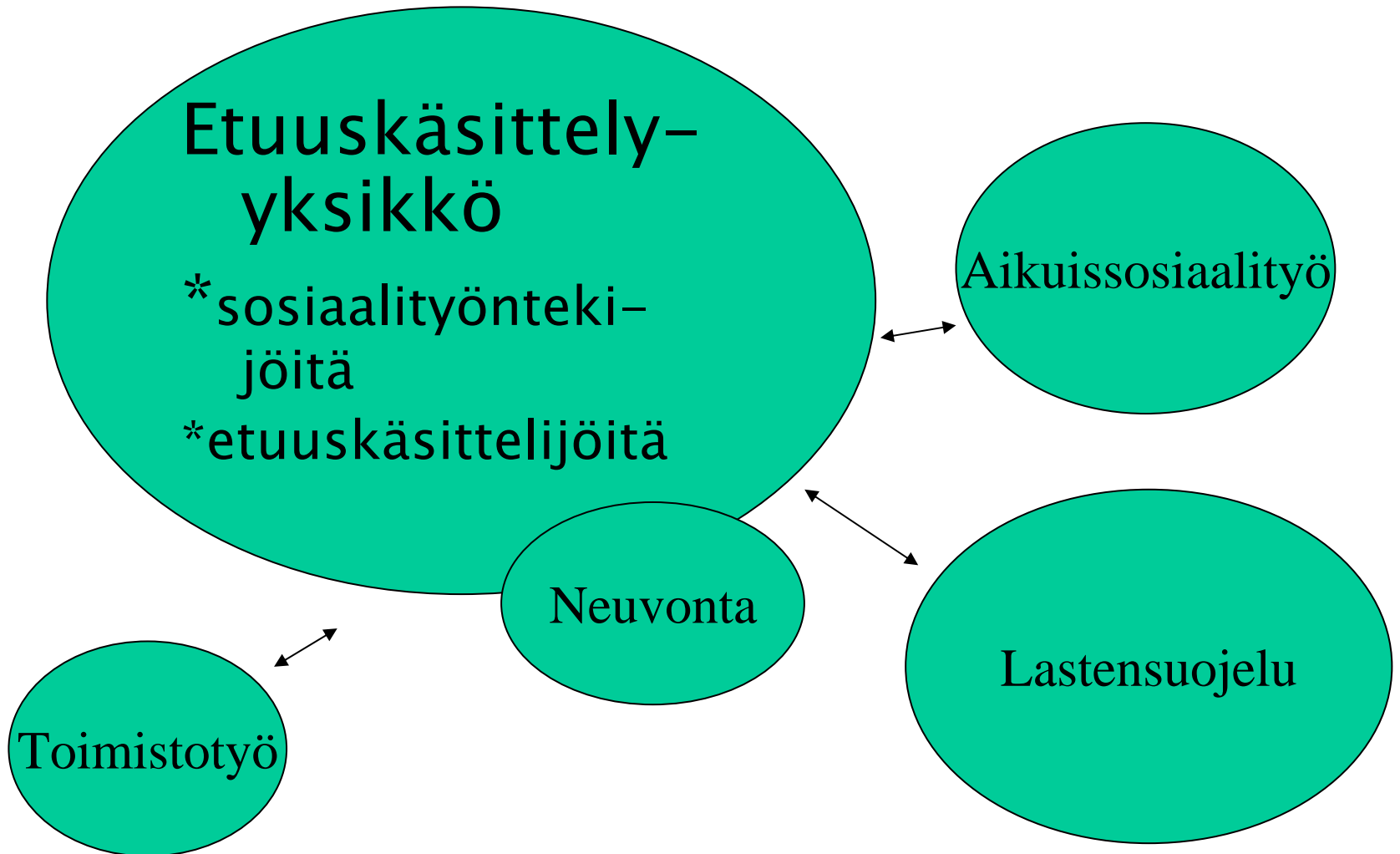

Aikuissosiaalityön käsikirja

- 6. Velat
  - Liite asiakkaalle jaettavaksi liitteistä, joita tarvitaan velkaneuvontaan
- 7. Sosiaalihuollon asiakkaan asema ja oikeudet
- 8. Sosiaaliasiamies
- 9. Päihteet
  - Päihteiden käytön arviointimenetelmiä ja puheeksiottamisen keinoja
- 10. Mini-interventio
  - 10.1 Audit ja SADD
  -
- 11. Mielensterveys
- 12.1 Miten kohtaan mielensterveysongelmaisen asiakkaan?
- 13. Sosiaaliset suhteet
  - Verkostokartta
  - Sukupuu
  - Itseinventaarior kyselyjä
- 14. Yhteistyötahot
  - Työvoimatoimisto ja työvoimatoimiston palvelut

Kuopion visio 2008? Toimeentulotuen siirtäminen etuuskäsittelijöille

*Miksi etuuskäsittely-yksikkö?:

- sosiaalityöntekijöiden työpanos vapautuu etuuskäsittelystä lastensuojelutyöhön ja aikuissosiaalityöhön = asiakkaat saavat parempaa palvelua
- tällä hetkellä lakien velvoittamat aktivointi- ja palvelusuunnitelmat jäävät tekemättä
- säästöt toimeentulotukimenoihin
- toimeentulotukijonojen lyhentyminen

*Edellytykset: etuuskäsittelijöiden ja palveluohjaajien virkojen lisääminen